

Zas Latweeschu draugs.

1843. 21 Oktober.

42^{tra} lappa.

Sluddinašana.

Za Deems dšiwiku un wesselibu usturrehs, tad schahs lappas arri nahkoshâ gaddâ isdohsim. Par to Latweeschu draugu maksahs weenu rubli f. un par wiina pawaddoni tik pat, kâ jau lihds schim. Bet lai steidsahs katrs nehmejs mums sinu laist; jo zittadi pats buhs wainigs, kad preeksh wiina tahs pirmas lappas laikam ne buhs drikketas.

J a u n a s s i n a s.

Is Ritges. No ra ministera puffes, kas sinnatneeks pahr paschahm walsts leetahm, ne fenn tikke sluddinahts, zil dauds zilwekeem pehrnaja, 1842^{tra} gaddâ pa Widsemmi, Kursemmi un Iggaunu semmi zaur wissadahm nelaimem ahtra nahwe uskrituse. Pa wissam 249 zilwekeem; no scheem tik Widsemme 152, un prohti: 100, kas irr nosliksufchi; 18, kas krihtoh gallu dabbujufchi; 18, kas fatreekti; 2, kas nosallufchi; 6, kas sabeggufchi, 2, kas noschauti un 8, kas zaur leelu dšerschanu ahtru nahwi atraddufchi. — Iggaunu semme irr 34 zilweki tâ beigufshees, un prohti: 21, kas nosliksufchi; 2, kas krihtoh gallu dabbujufchi; 1, kas fatreekti; 2, kas nosallufchi; 1, kas noschauti; un 7, kas zaur leeku dšerschanu ahtru nahwi atraddufchi. — Kursemme us tahdu wihi irr aizgahjufchi 63 zilweki; no scheem bija 36, kas nosliksufchi; 3, kas krihtoh gallu dabbujufchi; 5, kas fatreekti; 5, kas nosallufchi; 1, kas sabedšis; 2, kas noschauti, un 11 dšeraji, kas ahtru nahwi atraddufchi.

Is Pehrnowas. Dauds nelaimes jau schinni gads kahrtâ zaur wehtrahm pee fuggem irr notikufshas. Urti 30ra September plohsjahs tanni mallâ warrena wehtra, rahwe juhâ ne tahl no Pehrnowas ohsta weenu fuggi walkâ no enkureem un to dšinne us feklu. Pah nahkoshu nakti, kad sturme wehl bija palikkuse stipraka un uhdens wehl 6 pehdas bija audšis, fuggis bija gahsees us sahni, un tam no mastâ kohka mas gallinsh ween sneedsahs no uhdena ahtrâ, un schim mastâ gabbalam tâ patt fuggineeks, kâ arti weens matrohsis, zeeti peekstrufshees, no pulksten 10 walkarâ lihds pulksten 10 preeksh puffdeenas sehdeja wirfu. Eschetri sweineekt, beidsohi to nelaimi redsedami, schehligâ prahtâ eekahpe laiwâ un dewâhs tarp, abbus isglahbt; bet juhâs brannini apgahse wiinau laiwu, un weens no wiinaem noslihs. Ohtrâ kahrtâ atnahze diwi laffmanni un pee z matrohschi ar leelaku laiwu, un pahr sawu paschu dšiwibu ne behdadami, ne ween isglahbe tohs trihs

swetneekus, bet arri fuggineeku paschu un wiina matrohsi. — Teem gohda-wihreem, glabbejeem, irr schee wahrdi: abbeem lassmanneem Karl Zakkensfeld un Jehkab Powiz un teem peezeem matrohscheem Indrik Ohnestok, Mikkel Tibus, Tennis Tibus, Indrik Pedit un Jahn Kihno. Lai Deews winneem atmakfa!

Is Pechterburges. Muffu laikds wairs ne weens zilweks ne leegs, ka kartuppeli irr leela Deewa-dahwana; bet to gan lassitaji laikam wehl ne buhs dierdejuschi, ka no kartuppeteem arri warroht taifihf swezzes, kas tohti labbi degg. Schi jauna fohla kann ta: nemm' waffu, zil tew patihf, iskaufe to, un peeleez kartuppelut miltus par treschu dalku, famaisi tohs labbi ar to iskuffuschu waffu un tad eeleij to pohrnes. Tahdas swezzes, ka reiz, effoht dauds labbakas pahp paschahm tahm jaunas mohdes swezzehm, ko nosauz stearihufwezzes, un ne effoht arri ne mas tik dahrgas. Weena tahda kartuppelut swezze, kas 6 lohtes smagga, deggoht 14 lihds 17 stundas, spihdoht dauds gaischafi pahp tihru waffu swezzi, un nedf kuhpoht, nedf taifohf pleklus, ka tauki.

Is Pruhfchu semmes. Ruddens arri tannis mallas ar leelahm wehtrahm eefahjehs, uu schahs dauds fahdes wiffwairaf pee tilteem pataifija. Arri pee Marienburges pilssehtas bija tas tilts gluschi isposhtihes, kas tur pahp Rogatuppi likts. Tapeh; laudis un reisneeki ar plohtu gahje pahri. Ubrauze 3schâ Oktober rihâ weens muischneeks, Rentel wahrda, lihds ar sawu dehlu un meitu rattos sehde dams, no Krensberges, un gribbeja arri ar plohtu eet pahri. Rungi gan iskahpe no ratteem, bet plohtam usgahjuschi, eekahpe atkal eekschâ, jo te jau tik leels pulks gittu rattu un kauschu bija wirsâ, ka winneem ruhmes peetrubke, fur stahweht. Ta patt nabbaga ftohdera sellis, peekuffis staigajohf, nosehdahs us rattu pakkafahpekli. Bet tik ka plohts nahje uppes-widdu, fur straume bija jo leelaka, tad muischneeka sirgi palikke trammigi, dewahs atpakkat, eestuhme rattus lihds ar kungeem, kutscheri un ftohderu uppe un paschi tikke eerauti lihds. Ak tawon nelaimi! — Sei paschâ azzumirkli atstanneja skalka brehlschana, bet us reis palikke wissklus; zilweki, sirgi un ratti jau bija appakfch uhdena. Uhtromâ atfrehje, ta patt no mallas, ka no pascha plohtu, wihri ar laiwahm, gribbedami tohs zilwekus glahbt, kas no straumes aistranti, pa brihscheem wehl nahje us augfchu, bet tad atkal nogrimme. Dapreeksch isdewahs, to ftohderi glahbt, tad to kutscheri un druzin wehlaki arri to jaunfchungu, kas wiffi trihis ihfâ laikâ atkal atspirge. Dauds tablak us leiju heidsoph un laimejahs, paschu muischneeku un wiina meitu iswille abrd, kas abbi jau pa wiffam bes jehgas bija un tik zeeti weens ohtru apkampuschi, ka winnus grubti warreja isfchliert. Laudis tannis puffes naw tik nemahziti, ka ne sinnatu ko darriht, ar flifkus muscheem; tapeh; gudri arri schohs nelohnigus kohpe, un Deews dewe schehlastibu, ka hroweh; daschahm publehem abbi atdihwojahs. Arri weenu sirgu wehl dshwu iswille on abrd, ohtru jau noflifkuschu. Rattus un leetas straume laikam aistrabwe jubrd.

Is Wihnes. Wah; Keisera pilssehtas. (7â Oktober.) Preeksch pahri on deenahm bija mas; 2 gaddus wezs semneeka behrinusch, ne tabf no Weiz pilssehtas, 10 Grazes oprinki, laukâ. Uhtfrehje weens no teem leeleem Wahsemmes wannâ, 20 ggeem, fahf hre behrinu naggos un liddinadams to wisnesse us gittu weetu, kas lah

fam 50 sohtus bija tahtumâ. Tur putns nonahweja behrnu pa wissam un jau sahze apest, kad zitti semneeki atezzeja un winnu no behrna miruschahm meefahm dsinne probham.

Is Drehsdenes, Saksu kchnina pilsehtas (5tâ Oktober.) Arri muhsu laikds ustizameem mahzitajeem gan grehti darbotes prett lauschu grehkeem, un daudsreis winneem zeeschanas usnahk jo grehtakas, jo wairaf winni pee raisnibas un pateesibas turrabs. — Tâ schinnis deenâs tur atkal no jauna parahdijahs. Bija no sweschas femmes tur wihrs atnahjis ar leelu leelu pulku behrnu, lam winsch wissadus ebrnigus dantschus un negohdigus kummedinus bija ismahzjis, un kas nu sawas skunstes wissu lauschu preekschâ rabbidami, winnam palihdseja naudu pelniht. Zehlahs weens no pilsehtas mahzitajeem, kas augstâ zeenâ un gohdâ pee sawas draudses stahw, un ar sawadeem raksteem drohschi apleezinaja, ka ne mas ne klahjotees, behrneem tahdas negohdigas leetas eemahziht un ka tâ patt arri effoht grehts, eet tahdus kummedinus stattiht. Bet nu zitti schim mahzitajam zehlahs pretti, sewischki tas sweschajs wihrs pats, un iskehija winnu eeksch paschahm zeitungehm ar daschu palammu lihds pehdigam. Mahzitajam tas gan bija japazeesch, bet teefa patte tuhlin aisleedse tahdus kummedinus pa wissam, kaut gan pasaulneeku arri tur ne truhkst, kas prett scho aisleegschanu kurne.

Is Wahjsemmes. Ne taht no Jehna-pilsehtas irr zeems, wahrâ Bucha, tur 26tâ September, til leela wehra bija, ka til eeksch diwahm minutehm wairaf ne kâ 7000 daktinus no nammu jumteem norahwe un lihds 300 dahrsa-kohkus woi nolausija woi ar paschahm saknehm is femmes israhwe. Ko til wehisch jaudaja sakert, to gaisâ arri saplehse gabbalds; bija arri leelu sehgas putnu affam sehtas meetam usspraudis. Tâ patt zittâ mallâ Wahjsemme wehra atkal 30tâ September til neganti plohsijahs, ka pa leel-zelku us reis 6 wahgus, ar ausahm peekrautus, apgahse, un pa laukeem ausu kuhstus neganti faruschinaja, un aiswedde us kaimina teefahm. Brihnums, zil ahri sewischki tee rahzinu-sehklas kuhli danzoja un ihfâ brihdi pa wissam isgaisfe. Wisswairaf schehl teem taurineem tanni mallâ, ka tas fiems un sinuks leepas kohks, kas wairaf kâ pufs-tuhkstohsch gaddus bija wezzumâ, arri irr gahjis pohstâ, weenâ johni lihds ar saknehm is femmes israuts un zeema paschâ widdu nosweests.

Pee Rein-uppes irr masa pilsehta, ko nosauz Bernsheim; ne taht no turrenes 8tâ Oktober pulksten 8 wakkarâ, tumfâ pa leeluppi eedami, diwi ugguns-kuggi weens ohtram peeduhrahs til neganti, ka weens tai paschâ azzumirkli sahze grinti. 70 lihds 80 zilwekl schim bija wirfâ, kurreem til ar leelahm mohlahm isdewahs wehl glahbrees us to ohtru fuggi. Winnu naudas, papihri un leetas irr gahjuschas dibbenâ, bet tok pa brihscheem, kad straume weenu jeb ohtru gabbalu atkal wedd ahtrâ, laimejahs scho to sawweijohr. Weenam no Kreewu walts nahfdamam lungam sawi leeli ratti wehl gull dibbenâ un, kâ reiz, teem eekschâ arri weens kastis ar 20,000 frankeem peepildihis.

Is Schweizeru semmes. 29tâ September raissijahs 3 brahli ar laiwu swirgsdes west pahr to leelu esaru, ko nosauz Boden-esaru. Bet til ka masu strehki no mallas bija nogahjuschi, tad wehra zehlahs, un dünne winnus felgâ, kur laiwa, pahrleeku peekrauta, no wilneem pahremta, tuhliht lihds ar diweem brahleem gahje dibbenâ. Tresschajs, wezzatajs brahlis wehl ar mohlahm pee weena dehta

turrejahs wirs uhdena. No zittas esara mallas laudis nelaimi bija redsejuschi, un luhf, jau weens fuggu kapteins ar sawu ugguns-laiwu atfrehje glahbt, bet Deewam schehl! ne atradde zittu fo, ka ween to dehli; jo wilai pa to starpu arri jau to treschu brahlh bija norahwufchi un noslihzinajufchi.

Is Sprantschu semmes. Katram ammatneekam nahkabs galwoht par sawu darbu, bet sewischki tahdam, pee kurea darba zits ne tuhlin warr man nibt, woi derr, woi ne derr. Ihpafchi schis likkums Sprantschu semme geld padr wisseem buhmanneem; tapehz tur arri katrs zilweks, kas sew leek nammu usstahht, warr buhmeisteri pee teefas apfuhdseht, kad pee wiinna namma fahdas wainas parahdabs. Bija eeksch Wallansiennes pilsksehtas 26ta Merz schinni gadda jaunb basnizas tohrnis eegahsees un labbu teefu zilweku nosittis. Apfuhdseja tadeht to wihru, kam bija usstahht pee buhweschanas, pee teefas par to, ka wiinsch ta ne effoht bijis nomohda, ka wajjadseja. Kaut gan zitti wiinnam dewe leezibu, ka wiinsch bes miteschanas effoht pakkat luhkojis un wehl pufs stundu, pirms ta nelaima notikke, bijis tur, tatschu teefa 31ma Juhli wiinnam nospreede, par strahpi 100 rubtus aismakfahht un wissu, zil ween tur effoht tehrehts.

(Lat 42trai un 43schai lappai pawaddons no weffela bohgena, tur atrohdabs eekschd I. Pershini, fo pa masam no galwas warr mahzitees. Sahlama pufse; un U. Diwas jaunab jautafchanas.)

Sinna, zil naudas 20 Oktober mehn. deena 1843 eeksch Rihges makfaja par daschahm prezehm.

Par	Makfaja:	Subr. nauda. Rb. K.	Par	Makfaja:	Subr. nauda. Rb. K.
1	puhru rudsu, 116 mahrzinus smaggu	1 50	1	pohdu (20 mahrzineem) wafku	7
—	meeschu, 100 mahrzin. smaggu	1	—	tabata	65
—	kweeschu, 128 mahrzin. smaggu	2 5	—	swesta	80
—	ausu	70	—	dselses	75
—	stenu	1 60	—	linnu, frohna	80
—	rupju rudsu, miltu	1 50	—	brakka	60
—	bihdeletu rudsu, miltu	1 90	—	kannepu	1
—	bihdeletu kweeschu, miltu	2 75	—	schihhtu appinu	2
—	meeschu, putrainu	1 50	—	neschihhtu jeb prezhes appinu	20
—	eefala	1 15	—	muzzu silku, eglu muzzu	8
—	linnu, sehklas	2 60	—	— lasdu muzzu	25
—	kannepu, sehklas	1 50	—	smalkas sahlis	4
1	wesumu feena, 30 pohdus smaggu	4	—	rupjas baltas sahlis	4 15
barrotu	wehrschu galku, pa pohdu	1 20	—	wahri brandwihna, puffedegga	7
			—	— diwdegga	9

Rihfs 20. Oktober pee Rihges irr atnahkuschi 1246 fuggi un aisbrautufchi 1473.

Brihw drikkht. No Widsemmes General-gubernementes pufses: Dr. C. E. Napiewsky.